

Reactie RBL Holland Rijnland op consultatie 5 onder A

Contactpersoon: Senne Janssen, Hoofd RBL - 0686850967

Twee doelstellingen

Het officiële doel van de nieuwe wet, zo is te lezen in de toelichting, is:

“...ervoor te zorgen dat een vrijstelling op grond van artikel 5, aanhef en onder a van de Leerplichtwet **alleen wordt afgegeven, als dit het beste aansluit bij het kind.**”

Verder in het stuk staan een aantal alinea's waar uit af te leiden valt dat er een tweede doel is: namelijk om het aantal vrijstellingen 5 onder A te laten dalen. Zie met name de geel gearceerde stukjes. Wellicht is dat zelfs het eigenlijke doel?

Zo valt te lezen (let met name of geel gearceerde stukjes)

“... **Wetswijziging sorteert nog niet het beoogde effect:** Als gevolg van het invoeren van passend onderwijs werd een daling verwacht van het aantal vrijstellingen op grond van artikel 5 onder a. Er werd bij het invoeren vanuit gegaan dat voor alle kinderen een zo passend mogelijke plek binnen onderwijs of zorg kon worden gevonden. Het uitgangspunt is nu nog steeds dat er voor zoveel mogelijk kinderen, ongeacht zijn of haar beperking, een plek binnen het onderwijs gevonden kan worden. **Desondanks is het aantal vrijstellingen niet gedaald.**”

En ergens anders:

“...Bij de regierol van de gemeente hoort ook dat in de gaten wordt gehouden of er vrijstellingen aflopen, en of er voldoende actie wordt ondernomen door de verantwoordelijke personen en organisaties om te bezien of er een zo passend mogelijke plek in het onderwijs gevonden kan worden zodat een jongere weer naar school kan. Daarmee kan het college van burgemeester en wethouders **bijdragen aan het terugdringen van het aantal vrijstellingen.**”

RBL Holland Rijnland ondersteunt beide doelstellingen

Wij kunnen ons goed verenigen met beide doelstellingen. Alle kinderen hebben recht op onderwijs, en het is belangrijk dat wanneer er bij ouders/kind de wil is om enige vorm van onderwijs te volgen, 'het systeem' (scholen, samenwerkingsverbanden, gemeenten, zorginstellingen) hier zoveel mogelijk op aansluit. Het is daarmee in onze ogen nastrevenswaardig om *alleen als het kind op geen enkele manier zijn recht op onderwijs kan verwezenlijken* de 5 onder A te verstrekken/te verlengen. Ook de sterkere regierol bij gemeenten klinkt ons logisch in de oren. Wij hebben ons proces ook op deze manier ingericht.

Wet waarschijnlijk onvoldoende effectief

Wij verwachten dat de nieuwe wet onvoldoende zal bijdragen aan het behalen van de doelstellingen (zie 1 en 2). Ook ontstaan risico's rondom gelijke behandeling

1- De prikkels om kinderen uit de vrijstelling te halen/houden wijzen niet dezelfde kant op. Weliswaar is er voor het SWV een *morele* prikkel om het kind een arrangement (meestal onderwijszorg) te bieden. Er is echter *geén financiële prikkel*, immers het gaat veelal om kinderen met complexe problematiek, waar veelal geen standaard oplossing voorhanden is. Samenwerkingsverbanden worden niet 'afgerekend' op hoeveel vrijgestelden 5 onder A er in hun regio wonen. Daarbij worden de vrijstellingen 5 onder A in de leerplicht-telling niet tot de thuiszitters gerekend.

2 - De meeste kinderen waarvoor een vrijstelling wordt aangevraagd of die al een vrijstelling hebben gaan naar dagbesteding in een instelling. Sommige kinderen kunnen de stap naar onderwijs maken, maar voor veel van deze kinderen is de stap naar onderwijs te groot. Velen zijn meervoudig beperkt en zullen op geen enkele wijze onderwijs kunnen ontvangen. Daarnaast is er een groep die niet de stap naar onderwijs zou kunnen maken, maar wel baat zou hebben bij onderwijs in zorg, hetgeen nu geremd wordt door wettelijke kaders. Zolang deze wetgeving niet aangepast wordt, zal deze groep moeilijk uit de vrijstelling komen, ook niet met de nieuwe wet.

3 - Met de nieuwe wet gaat het SWV de arts adviseren. Het onderwijs(-zorg)aanbod *in het huidige moment* en *in de eigen regio* zal leidend zijn voor het advies dat het SWV geeft aan de arts. In sommige regio's – met een vooruitstrevend SWV en veel onderwijs-zorg aanbod – kan dit inderdaad helpen. Er zullen echter ook regio's zijn waar er *op het moment van aanvragen* van de vrijstelling minder aanbod is. Zo kan het zijn dat een kind met exact dezelfde problematiek in de ene regio een negatief advies krijgt, en in de andere regio een positief advies.

Wij werken al jaren conform wet

Wij werken in onze regio al jaren conform de nieuwe wet: bij het onderzoek betreft de arts in de procedure standaard het betreffende samenwerkingsverband (SWV) voor een onderwijskundige visie. Ons RBL (11 gemeenten) werkt met 5 verschillende SWV's en zien we grote verschillen:

Het ene SWV is zeer gedreven om een passende onderwijs of onderwijs-zorg plek te vinden of van de grond af op te bouwen en zo kinderen *uit de vrijstelling* te halen of te houden. Het andere SWV is juist partij die *aanstuurt* op een vrijstelling, bijvoorbeeld omdat een kind ook in het VSO niet houdbaar is en het SWV geen 'dure' TLV wil blijven afgeven voor een kind dat nauwelijks op school komt, en ook geen andere (maatwerk) oplossing kan bieden. Bovenstaande illustreert het argument (1) dat bij het ene SWV de morele prikkel leidend is, terwijl bij het andere SWV de financiële prikkel doorslaggevend lijkt.

Er is ook nog een ander risico bij de vergaande betrokkenheid van het SWV. Het samenwerkingsverband is in sommige casuïstiek zo verweven dat ouders vraagtekens kunnen zetten bij de neutraliteit van hun advies. Bijvoorbeeld in situaties waarin ouders het oneens zijn met het door het samenwerkingsverband voorgestelde onderwijsaanbod. Ouders hebben in die situaties weinig rechten (immers de geschillencommissie toetst alleen op proces, en niet inhoudelijk)

Hoe dan wel? - financiële prikkel, evt landelijk adviesorgaan

De eerste oplossingsrichting zou kunnen liggen in het beter op één lijn brengen van de morele en financiële prikkels. Samenwerkingsverbanden zouden zich veel meer verantwoordelijk kunnen (en misschien zelfs moeten?) gaan voelen voor de vrijgestelden 5 onder A. Wanneer vrijgestelde kinderen in een zorginstelling zitten en er een wens bestaat om onderwijs te volgen, zou elk samenwerkingsverband een actieve rol kunnen spelen om dit mogelijk te maken. Sommige doen dat wel, anderen zijn nu veel meer afwachtend. Overwogen zou kunnen worden om samenwerkingsverbanden met een dalend aantal vrijgestelden (5 onder A) in hun regio te belonen. Dit zou hen kunnen stimuleren om daadwerkelijk tot een dekkend netwerk van voorzieningen te komen.

De tweede oplossingsrichting zou kunnen inspelen op de 'onderwijskundige benaderingswijze' waarover wordt gesproken. Wat wordt hier nu eigenlijk mee bedoelt? Zou dat niet een zo objectief mogelijk advies moeten zijn? In hoeverre is het daarmee logisch dat bij de samenwerkingsverbanden te beleggen, die regionaal zo verschillen en bovendien zo'n duidelijk financieel belang hebben? Een alternatief zou kunnen zijn om dit centraal te beleggen, bijvoorbeeld bij de onderwijsconsulenten of een nog op te richten organisatie met kennis van 'wat er redelijkerwijs verwacht mag worden van het dekkende netwerk'.

Onderwijskundig perspectief mbo

Dan voor wat betreft de vraag wie het onderwijskundig perspectief zou kunnen afgeven voor aangevraagde vrijstellingen vanuit het mbo: in onze regio zien we dat dit nauwelijks gebeurt. Het is immers redelijk uniek als kinderen wel het PO en VO kunnen doorlopen, maar op het MBO dan 'ineens' psychisch of medisch niet geschikt niet om onderwijs te volgen.

Bij het MBO lijkt het nog meer dan bij het PO en VO te prefereren om de 'onderwijskundige benadering' centraal, landelijk te beleggen.

Wanneer het toch van belang wordt geacht de rol decentraal te beleggen, lijkt het RMC wellicht een logischer plek dan een mbo-onderwijsinstelling. Het RMC heeft het beste overzicht van alle onderwijs en onderwijs-zorg voorzieningen. Tegelijkertijd is – in onze situatie – de organisatie die de vrijstelling afgeeft (het RBL) dan wel inhoudelijk betrokken bij het advies (RMC is ondergebracht bij RBL). De vraag is of dat wenselijk is.